

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XVII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:
Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.
Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden két-három csütörtökön és szombaton este.
Hely: Jókai-utca 10.
Kiadóhivatal: SZÉKESFEHÉRVÁR, GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-utca 4. sz.)

Egy-két szó protestáns atyáknak fiaihoz.

(Z. Z.) Katholikusként tartom magamat, mi azonban nem zárja ki azt, hogy szorgalmasan ne olvassam a protestáns lapokat. Olvasom még a dühöngő Magyar Szót is. Ha egy tárgyilagosan gondolkozó protestáns elolvassa az előttem fekvő öt protestáns újságot úgy mint én, ellőkné magától mindannyit és azt mondaná, hogy e lapoknak nincs igazuk. Engem megerősítenek hitemben. És aki meg akarja tudni, hogy a protestánsoknak milyen nincs igazuk, ezt csak saját lapjaikból ítéltethetjük meg teljes objektivitással. A katolikus lapok azt csak halavány mázollással adják elének, mintha nem értenének hozzá, vagy nem akarnák úgy leírni a dolgokat, a mint van, nehogy a feledékenység színét öltse magukra. Pedig kár ettől félni. Ma már minden okos ember tudja, hogy a hazafiság nincs a sarkantyus csizmához és fokoshoz kötve — az egyház érdekeit vagy érzelmeit pedig nyílt szóval kell tárgyalni, ha azt akarják, hogy megértsük.

Most csak néhány öreg vonással arra akarok utalni, hogy a protestáns lapokból miként ítéltethi meg az olvasó a valóságjogosítás és viszonyosság elvét. Figyelemmel kísérsem e lapokat, és azt olvasom ki belőlük, hogy gyűléseken, iskolában, templomban el nem mulasztanak egy alkalmat sem, hogy a reformáció nagy áldásait ne magyarázzák és a türelmetlen Róma, középkori sötétség, bilincsekbe vert szabadgondolkodás, szolgaság és járom építethonjával nagyot ne rugnának a katolikusokon, a hol csak alkalom kínálkozik. Annyira kidomborodik a tény a protestáns sajtóban, hogy olvasva e lapokat, megkérdem magamat és gondolkodom a fölött, hogy tényleg magába foglalja-e mindezt a katolicizmus és én mint katolikus benne leledzem e gyarlóságokban? Nem. — Hódoló tisztelettel vagyok az anyaszentegyház feje iránt, ki előtt meghajolnak a koronás fők, még a nem katolikusok is. Az a hármast tiara fölvilágosodást, egyenlőséget, szabadságot hirdet az egész világnak, csak Debreczennek nem. Ott bandzsi szemekkel, fekete szemüvegen át néznek Rómára. Így pedig nem lehet tisztán látni.

A protestáns sajtó harcosai a türelmetesség apostolainak adják ki magukat és máglyákról, gályarabságról, börtönökről, martiromságról beszélnek; meg-

fedkezve a brassói elevenen megnyuzott kanonokokról, azokról az ebekként agyonvert néhány száz kámzsás barátáról, és még sok egyébről. Míró a történelem lapjai beszélnek. Kár ezzel előhozakodni. Ha a katolikusok abban az időben valási türelmetlenségből azokat a kassai predikátorokat galyákra küldötték — erre feleletül a szabadgondolkodó és fölvilágosodott protestánsoknak nem lett volna szabad megnyuzni ugyanannyi katolikus papot. Ez hiba volt és a híres protestáns fölvilágosodás rovására írta a történelem. Ha e lapokat ki lehetne tépni, úgy érne valami a galyák emlegetése, így azonban devalválódik a semmire a protestáns mártíromság. Miért hánytorgatja tehát a protestáns sajtó a multakat?

A hazafiság terén pedig egész vakmerőséggel úgy magyaráz a protestáns sajtó, hogy ha valaki protestánsnak született, az már hozzá magával a privilegiumot, jobb hazafinak lenni a katolikusnál. Ez a sarkantyúcsizmadarutollaskalpagos gondolkodás már a középkorból ismeretes; most már valami újat kérünk. Ma már csak Debreczenben hódíthat az eszme, hogy minden, mi protestáns irányzattal bír, az honboldogító, ellenben minden, a mi katolikus, az hazaellenes. Ez megjárja az alföldi gulyás egyszerű berendezéssel bíró agyvelejét tekintve, de nálunk már mosoly tárgya. A protestáns sajtó szüntelen emlegeti, hogy Magyarországon az alkotmányosság védbástyái mindenha a protestánsok voltak s azok jelenben is. És ebben a hitben annyira beleélik magukat, hogy ők maguk is elhiszik. Még mindig Tököllyi és Rákóczy korában élnek; még mindig kurucz hajduknak képzelik magukat. Hiszen ha József császár uralkodását ki lehetne törölni Magyarország történelméből. De nem lehet! A türelmi rendelet, a protestánsok e Magna Chartája csak nem alkotmányos! Aztán a legújabb kuruczok, Bánffynak, szomorú vitézkedése az ischli klauzulával — csak nem alkotmányos; Tisza Kálmán ex-lex merénylete bizony kurucz támadás volt az alkotmányosság ellen. Szerény katolikus főurainknak kellett az „alkotmányosság védbástyái” ellen megvédeni az alkotmányosságot. Kár ezeket a dolgokat elfeledni a protestánsoknak, mert Klio ugy sem feledi el.

A protestáns sajtó ily indokolatlan támadásokkal aligha fog célt érni, s önző pártpolitikát szolgálva, jó lesz, ha el nem vesztí szupremációját szempontjából azt a kiváltságos pozíciót, melyhez

hasonlóval sehol a világon nem bír a protestantizmus.

UJDONSÁGOK.

Hat sebesült.

Nem bur hadi-riportot írunk, csupán a tegnapi viharágyu-próba lefolyását mondjuk el s ehhez találóbb címet nem találhattunk. A mi minden baj nélkül esett meg az ország különböző vidékein, a természeti erővel való küzdelem kísérlete nálunk olyan megdöbbentő szerencsétlenséggel végződött, mely gondolkodóba ejti azokat is, a kik a sokat ellenzett eszmének eddig lelkes barátai voltak. Mi, a kik a viharágyu kérdést praktikus gazdasági szempontból tekintjük s annak kezdetül fogva szószólói voltunk, nagyon sajnálunk, ha a mindenben gáncsot keresőknek sikerülne az eszmét, legalább egyelőre lehetlenné tenni. Mert tudjuk, hogy ez a szerencsétlenség sok félremagyarázásra fog alkalmat szolgáltatni. Végig néztük az egészet s teljesen elfogulatlanul mondhatjuk, hogy az Isten újait csak annyiban működött közre, mint sok más esetben, a hol azt keresni senkinek eszébe nem jutott. Nem késünk azonban kifejezést adni azon meggyőződésünknek, hogy a most próbált viharágyu közül egyiket sem találjuk alkalmasnak. A *Farkas-Faragó*-félének kezelése komplikáltabb semhogy azt csöszökre lehetne bízni s a szerkezete sem kifogástalan; az *Emmerling*-féle pedig a széthulló tüzes pernye által okozhat veszedelmet. Most puskaport gyújtott, mások tetőket borított lángba. A tanulság az, hogy a beszerzendő viharágyu föltétlenül patronnal legyen töltendő s kezelése a lehető legegyszerűbb legyen. A puskapornál, a mellett, hogy igen veszedelmes, sok visszaélés is történhetik.

Az emlékezetes ágyu-próba tegnap délután 3 órára volt kitérve, az öreghegyi kápolnától északra eső emelkedetebb területen. Itt volt felállítva a *Farkas-Faragó*-féle, mintegy 8 méter magas, fölfelé nyíló töléser alakú, vasból kovacsolt viharágyu, mely vasállványon volt megerősítve. A merőlegesen fölállított ágyu töléserének vágott csucsban végződő alsó részén van a gyújtó szerkezet. A tulajdonosok alkalmazottja, Nagy György 21 esztendő budapesti lakatossegéd végezte a töltést s ugyancsak ő sűtötte el az ágyut, minden baj nélkül, midőn *Raum* Oszkár, az országos meteorológiai intézet asszisztense, *Faragó* társtulajdonos, továbbá a polgármester, sok városi és megyei tisztviselővel és a hegyközség előljáróival együtt megérkezett. Összesen mintegy kétszáz főnyi közönség volt jelen.

A sikerült lövést mintegy 40 másodpercig tartó erős bugás követte, a mint a lövés ereje a levegő rétegeken végigreszkett s azokat megritkította. Most az alig két méternyi magas

Emmerling-féle ágyut állították fel, az előbbi mellett *alig tíz lépésnyire*. A löporral impregnált papiros patront a kirendelt csöszök egyike a cső nyílására helyezte s a kiálló kanócot meggyújtva, a csőbe ejtette a hál az fölrobant. Ez a lövés is pompásan sikerült. A levágó részketett, a papiros pernye szállinkozott, a publikum derült, imulatott.

Most, szinte ugyanegy időben, mindkét ágyunál új lövéshez készültek. A közönség egy része a kisebb ágyu körül csoportosult, másrésze távolabb húzódott, hogy jobban láthasson. Mintegy 8—10 ember a nagy ágyu mellett állt, a hol Nagy György a gyűtó nyílásba helyezett pléh tölcésérbe puskaport merni készülődött. Körülbelül két decziliternyi lőpor kellett ehhez. A talán egy kiló lőport tartalmazó pléhdobozt föl-tette az állvány viszsziteseen álló össekötő rudjára. Fogta a kis mérő edényt, hogy megmerítse.

Ebben a perczen sütötték el másodsor az **Emmerling-féle ágyut**, mint mondtuk, *alig tíz lépésnyire*. Egy lehalló tüzes pernye a löporos edénybe hullott . . .

Azután egy hatalmas villanás, durranás következett. Az ott állókat a földre verte a robbanás ereje s a következő pillanatban egy égő embert láttak a néhány lépésnyire levő zárt völgybe rohanni. Nagy György volt, a lakatos.

Többen utána siettek s tépni kezdték róla az égő ruhákat. A rettentő kinokat szenvedő fiatal ember kiszakította magát kezeik közül s újra felszaladt a dombra. A szélén azonban összeesett. Míg néhányan a megpörkölődött csöszöket mosták, dörzsölgették nagy néptömeg vette körül a rémesen jajgató Nagy Györgyöt. Letépett ruhája lenn a kis völgyben égett, fojtó füstjével iszonyá büzt terjesztve. A kápolnából kihozták a szentelt olajat s azzal dörzsölték végig iszonyuan összeéget arcját, kezeit. Dr. Klauz György püspöki titkár is hozzá-sietett és melléje térdelve, megadta neki az abszolutiót.

A szerencsétlen mindegyre özvegy édesanyját emlegette, a ki, mint mondta, óva intette, hogy ne jöjjön Fejérvárra. Majd a kabátja zsebében magával hozott revolvert kérte a közel-állókól, hogy véget vehessen kínjainak. A szív-szaggató látvány sokak szemében könnyet fakasztott.

Pár perc múlva odaérkezett dr. **Bierbauer** Viktor városi főorvos s a hevenyében bekötözött sebesültet a közeli csöszházba vitette, hol ágyba fektették. **Lichtneckert** József biciklin sietett a legközelebbi telefon állomáshoz s a mentőket hívta, kik nagy sietséggel hajtottak ki a szerencsétlenség színhelyére. A főorvos a velük hozott kötszerekkel ellátta a szörnyű kinokban vonagló Nagy Györgyöt, valamint a szintén megsebesült csöszöket, **Molnár Ferenczet**, **Kis Jánost** és **Ertl Ferenczet**. Ezekon kívül még két sebesültje van a katasztrófának, két gyerek, kik azonban égő ruháikat letépvé, az ijedség első perceiben elfutottak. Az egyik **Zádori**, realiskolai tanuló, a másiknak nevét megtudni eddig nem sikerült.

Nagy Györgyöt és **Molnár Ferenczet** a mentők a városi kórházba szállították. Molnár sebei könnyebb természetűek, de Nagy György magas foku lázban van, a mi veszedelmes infekciózóra enged következtetni. Ha életben marad is, jobb szemévilágát valószínűleg örökre elveszti.

* * *

A katasztrófát, mint az elmondottakból kitetszik, elsősorban az okozta, hogy az **Emmerling-féle ágyut**, melyből a szikra kihullott, nagyon közel állították az új ágyuhoz. Azonban még így sem lett volna baj, ha csak egy kissé

nagyobb gondot fordítanak az óvintézkedésekre. A puskaport nem lett volna szabad nyitott edényből merni, mert ott volt az e czélra szolgáló lezárató pléhdoboz, mely egy-egy lövéshez való lőpor elhelyezésére volt szánva. *Mit elő nem vettek*. — Hogy e részben kit terhel mulasztás, valamint az ágyufelállításnál tanúsított könnyelműség, azt a vizsgálat fogja kideríteni.

— **Munkácsy Mihály** †. Meghalt a mester, a kihez foghatót nem szült a magyar föld soha s a világ művészettörténete is vajmi keveset emlit. De csak a teste halt meg, teremtő lelke a halhatatlanságba költözött, örök csodájára a világnak s kicsiny nemzetének dicsőségére. Azt az óriás alakot nem tudta egyszerre legyőzni a halál. Először a szellemét bénította meg s csak azután, évek mulva, végzett vele. Lelkének, porhüvelyé maga kínálta magát a mindent megörölő földi enyészetnek, hogy agyának isteni szikrája az örökkévalóság szférájába repülhessen. Honnan nekünk tündöklő vilá-gossá-gul adatott. Ez a hatalmas szellem, a dicsőség országútján járva, többet élt, többet érezett, mint a mennyire halandó ember képességet nyerhet. A mi kiváló tragédiák folytak le e világon, kezdve a legfenségebbtől, az Istenember áldozatától a kicsiny emberek elbukásáig, azt mind átélte, átérezte roppant szellemével ő, s nekünk megfogható képet alkotván róla, merész kézzel élénk állította. Titáni munka volt és titáni volt a mester bukása is, a hogy a művészeti Olympusáról a legrettentőbb, a legsötétebb mélységbe zuhant. E sötétségből most kiemelkedik és végső eltűnésében megrázza a világot. Minket, kiknek vérünkől való vér volt ő, szíven ért ez a látomás. A könnyünk hull utána, hull és megöntözi a honi földnek ama göröngyeit, melyek elfedezik majdan porló csontjait és e könnyek virágokat nevelnek ottan: színes virágokat a színek mesterének. És megvagasztalódunk abban a tudatban, hogy a midőn egygyel megkeveshedett az eudenichi szomorú ház népe, ugyanakkor egy tündöklő csillag tűnt fel a végtelenségben, a magyar föld felett. Az a csillag a miénk, ő az: **Munkácsy**.

— **Az Oltáregyeiület sz. mlsége** a jövő vasárnap május 6-án d. e. 10 órakor a szemináriumi templomban fog a Mindenhatóknak bemutatni. A választmányi gyűlés pedig május 15-én lesz.

— **Libits Adolf** kir. tan., **József** főherczeg jószágkormányzója, súlyos betegségéből már csaknem teljesen fölépült és kedden neje társágában hazatért **Alsóudra**.

— **Az igazságügyi palota** kérdése egy lépéssel megint előbbre jutott a teljes — komplikáló felé. A magyar igazságügyminiszter azt mondta, hogy az építkezést 1901-ben *muszáj* megkezdeni, az osztrák kriegsminiszter, vagy ha úgy tetszik: krixminiszter pedig kijelentette, hogy *nem lehet*. „Mért nem lehet?” — kérdezzük mi. „Mért még nincs elég pénzem az új profuntházra és csak négy esztendő múlva lesz” — feleli ő, a hatalmas ur. Hát mit is törődnek **Krieghammer** a székesfejérvári igazságügyi palotával. De annál jobban törődünk mi, ugyszintén az igazságügyminiszter is, a ki tegnapi egy osztálytanácsosát és egy építészét leküldötte ide, hogy a profuntház telkét megsemléljék. A telem meg is tet-szett az uraknak, kik a polgármester, továbbá

a törvényszéki elnök és a városi főmárnok társaságában megtekintették, hanem ott a baj, a hol a hadügyminiszter. Megtekintették még a színházzal szemben levő nádor-utcai földszintes házakat, melyek a megötlök fekvő **Szalke** majorral együtt szintén alkalmas helyül kimálok-nak, valamint arról is volt szó, hogy a vásár-teren a **Barányi**-vendéglővel szemben levő sarok-teleken építenének. De mégis csak legalkalmasabb a palota czéljaira a **Kossuth-utcai** profuntház. A polgármester olyanformán nyilatkozott, hogy ha a hadügyminiszterrel okosan lehetne beszélni, szívesen előlegezne neki a város annyit, a mennyi az új kincstári épület felállításához szükséges. Ez már csak azért sem rossz gondolat, mert akkor elmondhatnánk, hogy nem csak mi tartozunk fűnek-fának, de nekünk is egygyel több adósum van, még pedig nem kisebb ember, mint a cs. és kir. hadügymi-niszter! A ki azonban sokkal önézetesebb, semhogy ilyen pénzt elfogadna — ha csak meg nem szorítják. Meg is kell próbálni, hátha meg-retirál. Elvégre osztrák katona, azoknál pedig az ilyesmi nem újság.

— **Lelkigyakorlatok**. A vaáli esperesi kerület papsága és tanítóinak ezidei husvéti szt. gyakorlatai f. hó 8-án **Agárdon** tartatnak **Tomcsányi** atya vezetése mellett.

— **Matinée a főrealiskolában**. A helybeli m. kir. áll. főrealiskola, amely magas nivón álló ünnepélyeivel annyiszor gyönyörködteti közönségünket, egy kitűnő **Streicher-féle** koncert-zongorát szerzett be és e hangszer költségeinek fedezésére f. hó 24-én azaz áldozó csőtörtőzökön d. e. fél 11-kor tornateremben nagyobbszabású művészies matinéet rendez mérsékelt belépő-díjakkal. A többek közt **Fricsay** Richard honvédzene-karmester személyes vezetése alatt a **Káldy-fél-** kuruoz notákat fogják előadni táro-gató szólóval és vonós kísérettel. **Leeb** Erzsike k. a. egy **Chopin** művet fog az új zongorán játszani. **Lány Mór** pedig az intézet volt hitok-tatója, kinek remek „**Aszk**“-ja publikumunknak még élénk emlékezetében van — direkt e czélra városunkba érkezik, hogy **Schubert** és **Schuman** dalokat énekeljen gyönyörű tenor hangjával. A részletes programot különben nemsokára közölni fogjuk.

— **Iskolai vizsgálatok**. A vaáli esp. kerület velenzei plebániájához tartozó iskolákban e hó 1-én tartattak meg az évi vizsgálatok. **K. Nyeken** **Krizsány** János t. kanonok-esperes és kerületi tanfelügyelő elnökölt, a velenzei zárda leányiskolájában **Répszky** Ferencz agárdi, (később **Krizsány** János), az ugyaniteni fiúiskolában pedig **Krécsy** Károly lovasberényi plebános. Az elnököl vizsga-biztosok a tapasztalt tanered-ményt mind a három helyen teljesen kielégítő-nek találták és nyilvánították. A velenzei apácza-zárda növendékeinek kézimunkáiból az isk. vizsgálatlalt kapcsolatban kiállítást rendeztek a buzgó tisztelendő nővérek. És az examen helyiségéből kilépő nagyszámu vendégek méltán gyönyörködhettek az ovoda-terem falait és hosszu asztalait ellepő sok szebbnél-szebb kézimunká-ban, melyek közül több darab valóságos kis remekmű számba mellet és fényes igazolványa a szakavatott és lelkiismeretes vezetésnek. A kiállított és egytől-egyig dicséretet érdemlő tárgyak közül főleg kiemelkednek a **Takácsy** Margit és **Sinka** Mária nevével ellátott — tehát általok készített munkák. E két leányka oly előrehaladottságot és ügyességet, — annyi türel-met és szorgalmat árul el meglepően szép munkáival, melyet eléggé méltányolni is alig lehet. Délután ártatlan kis mulatsága — majálisa — volt a zárda növendékeinek, a mikor is a zárda tágas udvarán megszólalt a zene és a nap kis hősnői a gondos apácza-nénikék felügyelete alatt virágkoszorus fejcskéikkel tánczra perdültek.

Meghatóan nyilvánult itt is az a meleg, odaadó, ragaszkodás és engedelmesség, melylyel a csernyegyermekek vezetőiknek csüngenek és az az édes testvéri szeretet, melylyel ezek növendékeik fölött öröködnék.

— Esküdtettek. A f. hó 21-étől a város ház nagyertermében tartandó esküdtészeki tárgyalások a következő sorrendben fognak végbemenni: 21-én ifj. Dékán Ferencz gyilkosság kísér. büntette. 22-én Fehér Nándor gyilkosság kísér. büntette. 23-án Juhász György szándékos emberölés kísér. büntette.

— Tanítógyűlés. A fejérmegyei tantestület adonyi-járdás tanító-köre tavaszi gyűlését f. év május hó 10-én d. e. 9 órakor Rácz-Kereszturon tartja, melyre annak tagjai és a tanügybarátok tisztelettel meghívottak. Tárty: 1. Elnöki megnyitó és jelentések. 2. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 3. A rácz-kereszturi népiskola bemutatása, ügyrendje, kezelése beosztása. 4. A gyermekek szellemi tehetőségének művelése. 5. Előadja Czéh Sándor, felsőbbnyői tanító. 6. „A népiskola és a társadalom.” Tártya-Falla Endre, duna-pentelei tanító. 7. „A tanítók üdülőhelyei.” Tártya Gremperger Vidor, rácz-almásai tanító. 8. Tagdíjak beszédese. 9. Tanítók háza és az Eötvös alap ügye. Előadja Szirbek József, székesfehérvári vezetőtano tan. t. elnök. 10. Nyugdíjtervény reviziójának javaslata és egyéb indítványok. 11. A jövő gyűlés helyének meghatározása. K. Mayer Gyula, kör elnök. Horváth Károly, a kör jegyzője.

— Sakk. A „Székesfehérvári sakk-egylet” társaság felszólította a magyar sakk-egyletet távizeneti parti játszására és ezek közül a nagybecskereki sakk-kört választva, a parti a mai napon meg is kezdődött. Ezen játszma annál is inkább érdekesebb mutatkozik, mivel a nagybecskereki sakkkörnek nagyon erős játékosai vannak. Nemkülönben a társaság egyes tagjai is játszanak levelező partikat, még pedig Vermes Lajos, Vass Sámuel nagykörösi tanárral, Lukács László pedig Dr. Bodnár Sándor tiszaroffi megyei főorvossal és Molnár Ödön budapesti kereskedővel.

— A péthi fürdőt e hó 6-án, vasárnap fogja megnyitani Török Gyula, az új fürdőberlő. — Ajánljuk a tejevári közönségnek, hogy ugy ez alkalommal, valamint ezután is, minél gyakrabban keresse föl ezt a közel fekvő és olcsó üdülőhelyet, mely most igen szépen rendezve várja a vendégeket. Van nagy csónakázó tó, kitünő ézizgányzene, hamisítatlan moóri bor s a mi legtöbbet ér a mi poros tödönknél: pompás levegő és sok más egyéb, mint azt a multkor elmondottuk.

— Tüzoltó-gyűlés. A fejérmegyei tüzoltószövetség különböző ügyeinek elintézése czéljából folyó évi május hó 6-án, vasárnap délelőtt 10 órakor Székesfehérvárott a vármegyelház II-od emeleti kistermében gyűlést tart. Az elnökség egyben, tekintve, hogy a tavaszi idény beállta miatt a gyakorlatok ideje is elkövetkezett, felhívja a tagtestületeket, hogy rendszeres gyakorlatikat megkezdjék s a szerek jó karba helyezéséről gondoskodjanak.

— A vasárnapi munkaszünet és az alkalmazottak. A kereskedelmi alkalmazottak egysége a nyári évad beálltával azt a kérelmet intézi a székesfővárosi és vidéki kereskedőkhez, hogy tekintettel arra a körülményre, hogy a nyári hónapokon át a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény értelmében üzleteiket amugy is csak vasárnap délelőtt tíz óráig tarthatják nyitva, legalább a nyári évad alatt a teljes vasárnapi munkaszünetet tartásák be, hogy így alkalmazottaik is részeshihessenek az olyannyira szükséges lelki és testi üdülésben. Eddig különben már igen sok szakma megegyezett, hogy közös elhatározás alapján üzleteiket május hó közepétől egész szeptember haváig vasárnapokon egész nap zárva tartják.

— Közkerület betörés (7). A mult évben és az idén is sürű egymásutánban fordultak elő lopások és betörések, melyeknek tettesét azonban eddigél nem sikerült elcsípni. Zetyko Nándor vendégloától egy csomó ruhanemű, Keszev Mihály székgyáraból két izben a gépszij, Armuth-tól a kocsi ponyva, másoktól szintén sok egyéb értékes holmi tünt el mostanában, felette rejtélyes módon. Több széges alakra gyanakodott a rendőség, végre most valószínűleg sikerült az igazi tolvajt elfogni Funk János 39 éves rovott multu pécsi cipészsegéd személyében. Funk tavaly szabadult ki a soproni fegyházból s azóta itt, a környéken lappangott. Legutóbb egy közeli major birkaistálójában ütött tanyát s hogy ne unatkozzék ott egyedül, magához vette Lovász Anna cseléd-leányt. Ejjelre rendszeresen elűnt a közös fészekből s csak reggelre tért vissza. A leányzó a multkor egy csomó lopott ruhát magához véve, faképnél hagyta a csavargó szeladont és bejött Fehérvárra. Itt Zetykóné a minap megismerte rajta a tulajdon ruháit s följelentette a rendörségnek. A főkapitány letartóztatta a leányt, egyben megkereste a csendörséget a major-lakó elfogtatása iránt. A fészek azonban akkor már üres volt. Funkot talán a szíve huzta be Fehérvárra, de vesztére, mert Bögyös József városi rendőr tegnap a csendörök segítségével elfogta a budai-ni Hollósy-féle korcsmában s bekísérte a rendörségre, a hol kihallgatása után nyomban lezárták. Mindent tagad, de a gyanu határozottan rávall. Ma délután át-kísérték az ügyességhez.

— Zivatar és jég. E hó 1-én este nagy zivatar volt a szomszéd Keresztuson. A villám lecsapott a gróf Eszterházy Miklós Móricz-féle Borbálya pusztán s egy 1200 koronára becsült tenyészbikát agyoncsujtott. A keresztési szőlő-hegyen egy hajlékot is felgyújtott a villám. A zivatar erős jéggel jött, mely különösen a szőlőkben nagy pusztítást vitt véghez. Bicskéről is nagy jégverést jelentenek.

— A népszámlálás előkészítése. A Központi Statisztikai Hivatal megkezdte a folyó év végén megejtendő általános népszámlálás előkészületeit. Az előkészítés tervezete már ki van dolgozva s a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyását is megnyerte, ennek következtében a Statisztikai Hivatal hozzáfogott a népszámlálási felvételi részletes programjának megállapításához. E program alapelve az, hogy a mostani népszámlálás sokkal részletesebb legyen az eddigiekénél s nevezetesen a foglalkozási statisztikát is alaposabban állapítsa meg. Minthogy a legkülönbözőbb egyéb szempontok is benne vannak a programban, ennek véglegesítése előtt valamennyi minisztert nem véleményadásra kéri meg. Érdekes pontja a programnak, hogy a Központi Statisztikai Hivatal a népszámlálás alaposágának biztosítása végett ez év végén valószínűleg tanfolyamokat fog tartani a végbél, hogy a vidékre kiküldendő népszámlálási biztosok a felmerülő teendőkben való eljárásra, illetve a nehézségek elhárítására kitaníttassanak. A népszámlálást újra a közigazgatási hatóságok fogják ellátni.

— Ebmarás. Ugy látszik nem igen respektálják a minap hirdetett ebzárlatot, mert ma is sok házőrző jár szabadon. Sőt tegnap Fekete Ignác kertalja-utezal lakos kutyája egy Tikász József nevű négy éves fiúcskát jobb karján megrapartott. A gyermeket otthon ápolják, a kutyát pedig megfigyelés végett a gyepmester telepére szállították.

A Triesti Általános Biztosító-Társaság (Assicurazione Generali) f. é. április hó 7-én tartott 68-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1899. évi mérleget.

Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1899. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőke összegek 483,973,169 korona és 56 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 19,724,336 korona 19 fillérre rúgtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 10,003,809 korona 90 fillérral 124,700,392 korona 59 fillérre emelkedett. A tüze-biztosítási ágban a díjbévetél 18,128,170 korona 40 fillér volt, miből 7,728,542 korona 64 fillér viszont-biztosításra fordítottat úgy, hogy a tiszta díjbévetél 10,399,627 korona 76 fillérre

rugott, mely összegből 6,482,000 korona 91 fillér minit díjtartalék minden felértől menten, a jövő évre vettett át. A jövő években esedékessé váló díjtartalékunk érték 71,455,970 kor. 86 fill.

A szállítványbiztosítási ágban a díjbévetél kitett 7,730,895 korona 18 fillér, ebből viszont-biztosításra fordítottat 3,346,580 korona, úgy, hogy a tiszta díjbévetél 4,384,315 korona 18 fillérre rugott, mely összegből 2,549,074 korona 44 fillér helyezettett tartalékba.

Károkként a társaság 1899-ben 28,174,407 korona 04 fillér folyósított. Ehhez hozzáadva az előbbi éveken teljesített kifizetéseket, a társaság alapítása óta kárk fejében 661,663,927 kor. és 90 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki. Ebből a kártérítési összegből hazánkra 123,186,550 korona 69 fillér esik, mely összeget a társaság 151,082 káresterben fizette ki.

A nyereség tartalék közül, melyek összesen 14,034,239 korona 11 fillérre rúgnak, különösen kiemelendők: az alapszabály szerinti nyereség-tartalék, mely 5,250,000 koronát tesz ki, az értékpapírok árfolyamnyagolására alakított tartalék, mely a 2,507,733 korona 74 fillér külön tartalék, ugyszintén az évi nyereségből kihasított 413,251 korona 38 fillérral 8,624,239 korona 11 fillérre emeltett fel; továbbá felemlitendő még az 160,000 koronára rúgó kites követelések tartaléka. Ezeken kívül fennáll még egy 500,000 koronát kitevő külön alap, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyenlítse.

A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek elsőrangú értékekben vannak elhelyezve, az idei áttalások folytán 153,073,167 korona 61 fillérről 162,608,919 korona 18 fillérre emelkedtek, melyek következőképen vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzőlog követelések 29,782,502 korona 61 fillér. 2. Eletbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 14,246,324 korona 74 fillér. 3. Letéteményezett értékpapírokra adott kölcsönök 1,466,107 korona 39 fillér. 4. Értékpapírok 103,401,409 korona 40 fillér. 5. Tárza váltók 814,150 korona 26 fillér. 6. A részvényvelek biztosított adósszevelei 7,350,000 korona. 7. Banknál levő rendelkezésre álló követelések készpénz és az intőzet követeléseit, a hitelezők követeléseinek levonásával 5,548,364 korona 18 fillér. Összesen: 162,608,919 korona 18 fillér.

Ezen értékek közül 42 millió korona magyar értékekre esik.

Amint a jelentésből kitünik, a társaság a betörések elleni biztosítás üzemet is felvette ügykörébe. Erről a legközelebbi szétküldendő körlevelek fognak bővebb felvilágosítást nyújtani.

Feladás szerkesztő: Chay Antal.

Vendéglő megnyitás!

Van szerencsém a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség becses tudomására hozni, hogy a „Fehér baránc”-hoz címzett vendéglőt Gebert József irtól átvettem, és azt teljesen újra be rendezve

f. 1900. évi Május hó 5-én, szombaton esti 8 órakor

a m. kir. honvéd zenekar közreműködése mellett megnyitom.

Naponkint friss villásreggeli, chéd, estebéd és friss csapolt sör.

Tiszta szobák állanak a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

Székesfehérvár. 1900. Május hó.

Mély tisztelettel

Endresz Sándor,

vendéglős.

Triesti általános biztosító-társulat.

ASSICURAZIONI GENERALI. Nyereség- és veszteség-számla az A. mérleghöz. Elem-biztosítási ág (1899.) BEVÉTEL

I. A biztosítási alapok átvezetése a múlt évről:	korona		fil.		II. Független károk tartaléka a múlt évről (levonva a viszontbiztosítókat részét):	korona		fil.	
	korona	fil.	korona	fil.		korona	fil.	korona	fil.
1. Díjtartalék (levonva a viszontbiztosítókat részét)	6884316	99			7158924	70			
2. Tökéletesített nyereség-tartalék	3562992	44	10187969	48	2825700	70			
3. Értékpapírok és árfolyam-tartaléka	—	—	—	—	2437277	70			12801482
4. Kétes követelések tartaléka	—	—	—	—	500 00	—			—
Összesen:									12801482
1. Szerzési költségek (a folyó számlával teljesen fedezetlenül)	1799707	52			1011003	60			2486894
2. Jutalékok	1589551	78			1477931	—			—
3. Folyó igazgatási költségek	1827286	58	4661047	59	—	—			—
4. Adók és illetékek	—	—	—	—	—	—			—
Összesen:									2486894
1. Leírások teljes követelésekre	7065	50			1011003	60			2486894
2. Árúlyamvesztés pénzügyi és külföldi váltókban	40835	80			—	—			—
3. Árúlyamvesztés pénzügyi és külföldi váltókban	26114	—	31395	30	—	—			—
4. Árúlyamvesztés pénzügyi és külföldi váltókban	—	—	—	—	—	—			—
Összesen:									2486894
1. Tüzbiztosítás (levonva a viszontbiztosítókat részét)	85038	79			1011003	60			2486894
2. Szállítmánybiztosítás (levonva a viszontbiztosítókat részét)	1700259	—	2599257	79	—	—			—
Összesen:									2486894
1. Díjtartalék:									
a) Tüzbiztosítás (levonva a viszontbiztosítókat részét)	6482000	91			—	—			—
b) Szállítmánybizt. lev. a viszontbiztosítókat részét	84615	44			—	—			—
2. Tökéletesített nyereség-tartalék	7830816	85			—	—			—
3. Az értékpapírok árfolyam tartaléka	2025000	—			—	—			—
4. Kétes követelések tartaléka	80000	—	13215469	96	—	—			—
Összesen:									2486894
1. Év véli üzleti nyereség	1329953	98			—	—			—
Összesen:									2486894

Nyereség- és veszteség-számla a K. mérleghöz. Érelb. biztosítási ág (1899.)

I. Eredes biztosítások és járadékok fedlése:	korona		fil.		II. Független károk tartaléka a múlt évről (levonva a viszontbiztosítókat részét):	korona		fil.	
	korona	fil.	korona	fil.		korona	fil.	korona	fil.
1. Halálesetre szóló és vegyes biztosítások (levonva a viszontbiztosítókat részét)	6571526	06			109254377	46			
2. Élelési esetre szóló biztosítások (levonva a viszontbiztosítókat részét)	1063751	05	7820153	93	4852905	2			
3. Járadék-tartalékok	248477	82			560000	—			
Összesen:									
1. Szerzési költségek (a folyó számlával teljesen fedezetlenül)	129688	05			2625000	28			
2. Jutalékok	1376566	28			745752	—			—
3. Folyó igazgatási költségek	468539	41			810 00	—			—
4. Orvosi költségek	172220	63	8270388	62	—	—			—
5. Adók és illetékek	—	—	391833	91	—	—			—
Összesen:									2486894
1. Leírások teljes követelésekre és ingatlanokra	5517	23			1229832	79			—
2. Árúlyamvesztés pénzügyi és külföldi váltókban	21 6117	16			—	—			—
3. Árúlyamvesztés pénzügyi és külföldi váltókban	35767	98	2148708	37	—	—			—
Összesen:									2486894
1. Halálesetre szóló és vegyes biztosítások (levonva a viszontbiztosítókat részét)	1031015	34			—	—			—
2. Élelési biztosítások (levonva a viszontbiztosítókat részét)	225978	34			—	—			—
3. Járadék-tartalékok	11482	58	1268476	90	—	—			—
Összesen:									2486894
1. Díjtartalék:									
a) Haláles. sz. és vegy. bizt. lev. a viszontbiztosítókat részét	Kor. 105.289.401-12				—	—			—
b) Élelési biztosítások (levonva a viszontbiztosítókat részét)	8.578.982-30				—	—			—
c) Járadék-tartalékok	3.951.229-49		116810263	90	—	—			—
2. Tökéletesített nyereség-tartalék	5.010.076-01				—	—			—
3. Az értékpapírok árfolyam tartaléka	302.767-41				—	—			—
4. Kétes követelések tartaléka	17 28-27		5390129	69	—	—			—
5. Adók és illetékek	—		5 90 10		—	—			—
6. Árúlyamvesztés pénzügyi és külföldi váltókban	26 00 00		26 00 00		—	—			—
7. Árúlyamvesztés pénzügyi és külföldi váltókban	50818 5	12			—	—			—
8. Árúlyamvesztés pénzügyi és külföldi váltókban	80003	—			—	—			—
9. Árúlyamvesztés pénzügyi és külföldi váltókban	1669043	62	13410773	33	—	—			—
10. Árúlyamvesztés pénzügyi és külföldi váltókban	—	—	1576853	66	—	—			—
Összesen:									2486894

VAGYON

Az ASSICURAZIONI GENERALI vagyonállása 1899. december 31-én.

TEHER

Tétel száma	A tétel neve		A		B		Összesen		Tétel száma	A tétel neve		A		B		Összesen	
	korona	fil.	korona	fil.	korona	fil.	korona	fil.		korona	fil.	korona	fil.	korona	fil.	korona	fil.
1	A rész. adószámla a főke nem fizetett részéről	1675000	—	3025000	—	7850000	—	—	1	Alaptöke	5250000	—	5250000	—	1500010	—	—
2	Közvetlen az int. igazgatóság a főkejénél	1139016	89	294903	56	148350	46	280898	2	Tökéletesített nyereség-tartalék	2625000	—	2625000	—	—	—	5250000
3	Rendelőre-álló pénzek hitelint. a takarékpénzt.	639481	87	157885	78	549947	59	—	3	Tartalékok az értékpapírok árfolyam ingadozására	3172658	61	2578601	98	5703 53	49	—
4	Ingatlanok:			12500000	—	12500000	—	—	4	Kiegészítő fedezésre	80000	—	80000	—	237333	74	—
a)	Városi ingatlanok	—	—	2258000	—	2258000	—	—	5	Tartalékok a kiegészítő fedezésre	—	—	80000	—	160 00	—	—
b)	Építési alatt álló házak	—	—	13800 0	—	13800 0	—	—									
c)	Hécsen (Piazzastrasse)	—	—	280898	—	280898	—	—									
d)	Triestben (Via Corradini)	—	—	17874 2	14	17874 2	14	—									
e)	Milanóban (Piazza Cordusio)	—	—	98260 05	98	10240 483	60	—									
6	Állami és más értékpapírok	982607	91	92620 05	98	10240 483	60	—									
7	Folyó kamatok	319154	37	61881	14	9 8055	21	—									
8	Váltak a keresked.	814150	26	—	—	814150	26	—									
9	Jelzálog-kölcsönök	—	—	11197034	26	11197034	26	—									
10	Kölcsönök értékpapírokra	1466107	99	—	—	1466107	99	—									
11	Kölcsönök saját felhívású kölcsönökre	—	—	1424484	74	1424484	74	—									
12	Máradvány a viszontbiztosítottok számláiból	700853	65	8211 2	39	87806	39	—									
13	Máradvány az intézet főkejénél számláiból	283 563	06	466293	85	8290468	91	—									
14	Máradvány az A mérleg folyó számlájából	—	—	2809076	89	2809076	89	—									
15	Adósság különböző címek alatt	1069 46	99	49704	87	1148061	88	—									
a)	Leleték kezesség és biztosíték gyanánt	502668	09	4293571	02	6920287	11	—									
b)	Leleték: Ö Főkeg. jubileuma alkalmából	—	—	—	—	—	—	—									
c)	Leleték: Besso József alapítvány	100000	—	—	—	100000	—	—									
d)	Leleték: Calbi R. alapítvány	12 00	—	—	—	12000	—	—									
e)	Leleték: Goldschmidt alapítvány	6000	—	—	—	6000	—	—									
16	Butorzat és vasazek. a társ. összes hivatali, czégtáblák, papír- és nyomtat. és összes rakl.	—	—	—	—	—	—	—									
17	Elielgezett jutalékok és szerzési költségek	—	—	—	—	—	—	—									
Összesen:																	

Az 1899. decz. 31-én a jövő évre érvényben maradó díjkelev. értéke kor. 74.455.970-86

A cs. kir. szab. Assicurazioni Generali központi igazgatósága Triestben.
 A vezetőik: Besso József, Besso M., Dr. Bozza Camillo, Costi János J. H., Dr. Levi J., Gróf Papadopol Miklós, Romanin Jacur Manó, V. vante Fortunat, Richetti Odón
 Magyarországi vezérigazgató: Steinhardt, Poór.
 Az intézet hivatalos helyiségei: Budapest, Dorottya-utca 10. szám alatt, az intézet épületében.

Bővebb zárszámadási jelentések az alanti főgynökségnél kaphatók. Ugyanott felvilágosítások a legnagyobb készséggel adnak és élet-tűz-, szállítvány-, üveg- és betöréses lopás ellen való biztosítások az Assicurazioni Generali, jégbiztosítások a Magyar jég- és viszontbiztosító részvény-társaság és baleset elleni biztosítások az Első o. általános baleset ellen biztosító társaság a legelőnyösebb feltételek és legolcsóbb díjak mellett fogadtatnak el.
 A szőkesfehérvári főgynökség: HAHN J.
 Nyomatott Debreczeni Gynla könyvnyomdájában Szekesfehérvárott, Iskola-u. 4. sz.